

Sunda härliga västgötaspetsar, eller?

Enligt statistik från försäkringsbolag är västgötaspetsen en sund ras med få sjukdomsproblem. Så vill vi förstås att det ska vara, men hur ska vi arbeta för att det ska fortsätta vara så. Och hur kan vi på ett konstruktivt sätt diskutera de problem som finns utan att dramatisera eller negligera? Ser vi helheten eller snöar vi in på detaljer? Eller måste man hålla koll på alla detaljer för att verkligen se hur allt hänger ihop?

Jag har funderat mycket sedan jag kom hem från medlemsmötet i Linköping. Jag vill allra först tacka för en intressant och bra dag. Jag tror att det är viktigt att vi träffas och delar kunskaper och tankar, och inte minst lär känna varandra lite bättre. Vi har ju så mycket att prata om, vi som har glädjen att veta hur härliga västgötaspetsar är.

Fokusera på helheten

Som jag sa där så tror jag att det är viktigt att vi främst fokuserar på våra hundars alla goda egenskaper och marknadsför dem. Givetvis betyder inte det att vi ska sluta arbeta med att förbättra svagheter, och förstås se till att bibehålla deras allmänt goda sundhet. Att ha veterinära kontroller och registrera uppgifter i SKKs register är en viktig del i detta- det är jag den första som veterinär att hålla med om.

Men, och här kommer det ett viktigt men; jag vill betona att det är här det är så viktigt att behålla helhetssynen och tänka igenom vad som är viktigt. Som ny eller okunnig uppfödare är det lätt att tänka att man ska checka av att hunden är fri enligt en lång lista. Det är lätt att säga att vi vill ha hundar som har perfekta höfter, armbågar, ögon osv.

Tankar om ögonlysning

Vad man lätt glömmer då är att vi kanske snart vaskar fram värre defekter än en liten anmärkning på ögon, om vi väljer att utesluta alla de hundar som inte fått perfekta resultat på det vi kollade. Avelsbasen blir smalare, inavelsgraden ökar och därmed risken att det dyker upp oönskade problem. Vi ska också komma ihåg att vi bara får veta det som vi frågade om. Hur är det med andra hälsoegenskaper hos hunden i fråga? Har den en stark rygg, en frisk hud? Och hur är det med temperamentet?

När det gäller ögonlysning så är den information som jag har fått att klubben vill att många hundar kollas, för att man ska kunna följa upp både ärftlighet och konsekvenser av den så kallade västgötaretinopatin. Gott så, och vad jag vet så är det ovanligt att västgötaspetsar får problem med ögonen eller synen. Tanken är god, men ju mer jag tänker på saken ju mer fundersam blir jag. Det finns inget krav på att de måste ögonlysas (och det är nog vettigt), men följderna av detta blir att de som ögonlysas och får "fel" svar lätt hamnar i dåligt rykte, som "defekta". Dessutom hittar man diverse andra saker som förs till protokollet såsom grå starr och andra saker som finns listade här. Det kan säkert vara bra att veta, och bra att hålla koll, men igen så finns risk att vi kastar ut hundar för en obetydlig detalj, och i detta fall som inte ens var det vi frågade om. Dessutom har jag konstaterat att olika veterinärer kryssar olika för om en viss sak ska ses som ärftlig eller ej, och det är förstås inte så lätt att veta...

Hur ska då den vanliga hundägaren eller nya uppfödaren hantera allt detta? Jag vet hur otroligt svårt det är om man inte har den medicinska kunskapen. Jag för min del tycker att det är svårt nog... Det är inte säkert att det bästa är att vara "bäst i klassen" när det gäller olika krav. Därför är det bra att frågorna hålls levande, och flera föredrag på medlemsmötet i Linköping hade koppling till hundarnas sundhet. Jag tror att många behöver hjälp med att svara på frågorna som en valpköpare kan ha kopplat till detta, och jag har också förstått att en del blandar ihop västgötarnas retinopati med PRA, som vi vet mer om, men som också är allvarigare.

En aspekt, som jag tror behöver diskuteras djupare, är att en hund som blir ögonlyst med anmärkning om retinopati inte kan få sina avkommor med i valphänvisning och liknande tjänster, medan hundar som inte kollas alls vad gäller ögon har tillgång till dessa förmåner. Ologiskt och olyckligt, tycker jag.

Avla brett och med omdöme

Alldeles för lätt drabbas en del av peststämpel, och i slutändan kan den som inget kollar och inget vill veta klara sig bättre än den som tar prov och tar reda på fakta. Detta är inte något som någon vinner på. Jag tror tyvärr att en del har blivit brända av sådana händelser. Utan att peka ut någon så uppfattar jag att en del uppfödare, särskilt i andra länder, gärna vill friskriva sig från alla risker med en lång rad krav om koll av höfter, knän, armbågar och ögon. Vad de lätt glömmer är helheten och en sund och trevlig hund. Det finns mycket som inte är med i veterinärprotokollen... Och syftet med sådana undersökningar är, som jag ser det, inte att utesluta alla hundar som har någon typ av anmärkning, men däremot att undvika att kombinera två hundar med samma typ av problem. Då kommer kunskaperna till nytta och vi kan hålla bredden i vår avel.

Dessutom är det ju så att för de sjukdomar och "fel" som nedärvs via en enkel gen, så blir hälften av varje anlagsbärares avkommor fria från just det anlaget. Dessa är förstås värdefulla i avel, och varför det är viktigt att ha många individer i avel blev också tydligt på en av föreläsningarna i Linköping.

Kartlägga Cushing

Trots de fallgropar som finns, så tror jag att alla vi som älskar västgötaspetsar vinner på om vi kan ha en öppen syn på att det finns sjukdomar även i vår ras. En sjukdom som det förefaller finnas en ökad risk för är Cushings syndrom. Vad detta innebär har redovisats i tidningen tidigare, så jag går inte in på det nu. Det är ingen tvekan om att det är ett sjukdomskomplex med negativa effekter för både hund och ägare, och därför kan det vara av intresse att kartlägga drabbade hundars släktskap och undersöka om det går att hitta ett gentest för denna sjukdom.

Jag har pratat med Jeanette Hanson, som föreläste i Linköping, och som forskar på Addisons och Cushings sjukdomar. Hon skulle gärna se att vi börjar samla in ett material som kan bli grund för vidare forskning om Cushings sjukdom hos västgötaspets.

Har du en västgötaspets med Cushings syndrom?

Om din västgötaspets får diagnosen Cushings syndrom kan du be att veterinären tar ett extra blodprov i samband med något besök. Du bör då ha skrivit ut ett så kallat djurägarmedgivande, som du hittar på websidan hunddna.slu.se under fliken blanketter och info. Sedan skickas provet in ihop med fullständiga uppgifter om hundens identitet (registreringsnummer och fullständigt namn). Till

att börja med kommer proven bara att sparas, då analysen av dem startar när det finns ett tillräckligt stort material. Blodprov från nära släktingar (föräldrar, avkommor, kullsyskon) är också värdefullt att samla in.

Sjuka hundar ska givetvis inte användas i avel – det gäller alla sjukdomar. Jag vill ändå till sist påminna om att det är viktigt att inte drabbas av panik. En del släktingar till hundar med Cushings syndrom har säkert ökad risk att få samma sjukdom, medan andra inte har det. Dessa friska hundar kan förhoppningsvis föra de goda egenskaperna vidare, så vi ska inte ta bort alla släktingar till en sjuk hund. Just nu vet vi inte mer än att den generella regeln om att bara avla på friska hundar ska gälla.

Till sist vill jag bara säga att vi ska vara stolta över och rädda om våra härliga, sunda hundar! Det är jag.

Helena Kättström